PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 402 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, nedelja, 22. septembra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Ko se sklepa o usodi Trsta, se ne odloča samo o njegovi usodi, ampak tudi o ekonomskih in kulturno političnih koristih njegovega zaledja. To pomeni, da so koristi Trsta in njegovega zaledja celota. Kdor razbija to celoto, povzroča zaledju veliko škodo, Trst sam pa obsoja na postopno propadanje.

KARDELJ

OB ODLOČILNI URI

V borbi med demokracijo in imperializmom

bodo razkrinkani osvajalni naklepi zapadnih sil in dognana njih odgovornost za mir, če ne popravijo francoske črte in tržaške ustave

Pariz, 21. — Pod pretvezo sobotnega popoldanskega počitka in, da nekaterim delegacijam manjka diplomatskega osebja, ki bi lahko sodelovalo hkratu na celi vrsti sej, so do ponedeljka popoldne odložili nadaljnjo razpravo o tržaški ustavi v pododboru, kjer je nastal, kakor smo včeraj beležili, nov zastoj ob vprašanju, kakšna oblast naj se prizna tržaškemu guvernerju. Kakor koli, ves svet si je na jasnem, da zadnja beseda o celotnem vprašanju nove ureditve meja med Jugoslavijo in Italijo in obenem tržaške ustave še ni bila izrečena, pa čeprav so včeraj zastopniki zapadnih vlad po vrsti demonstrativno zavrnili jugoslovanski, beloruski in tudi južnoafriški predlog ter tako dali priliko delu reakcionarnega tiska, da je že pričel beležiti svoj uspeh. Nihče si ne ustvarja iluzij, da je prav ta trenutek borba za tržaški statut dala izraza bistvu vse borbe med demokratičnimi in imperialističnimi silami. Danes so končno tudi v Parizu jasno priznali, da je treba rešiti vprašanje meja in tržaške ustave kot celoto, pa da je posebej vprašanje tržaške ustave prišlo do točke, preko katere lahko konferenci pomaga le vse drugačen forum, kakor pa je pododbor za tržaško ustavo. Ves demokratični svet si je v svesti, da je prav ta trenutek odločilnega pomena. Francosko črto in sedanji načrt tržaške ustave je postavil svet zunanjih ministrov velesil. Šele po dosedanjem razvoju razprav v konferenčnih odborih, preostane le njemu ali pa njegovim pomočnikom, da te črte in načrte spremene. Z jasnejšimi besedami: Francija, Velika Britanija in Zedinjene države morajo prilagoditi svoje namere in račune 1. naravnim okoliščinam življenjske povezanosti Trsta z zaledjem ter Gorice z deželo, 2. ustavo interesom ljudstva, za katero naj bi veljalo, morajo torej izpolniti minimalne zahteve Jugoslavije, če naj tudi ta pristane na novo ureditev. Formalno jih vežejo od njih samih proglašena načela, da se pripadnikom Združenih narodov ne bodo vsiljevale rešitve, ki jih narod odklanja. Materialno jim to narekuje dejstvo, da propadeta Trst in Gorica, če se odsečeta z drevesa, na katerem sta zrastla. Ali pa se do kraja razkrinkajo njih imperialistični računi ter se tako neizpodbitno razčisti tudi vprašanje njihove odgovornosti za ves bodoči razvoj.

V Parizu napovedujejo sestanek sveta štirih

Diplomatska borba se bo v Parizu nadaljevala še nekaj dni z vso zagrizenostjo, z vso vztrajnostjo in svet bo še nekaj dni z napetimi živci, z vso svojo umstveno in stvarno usmerjenostjo sodoživljal to poslednjo fazo pred končno odločitvijo. Morda bo dosežena do ponedeljka, ko se tržaški pododbor spet sestane, ali pa kakšen dan pozneje. Jasno je, da bo usodnega pomena ne za prizadete kraje, marveč tudi za nadaljnji razvoj vsega političnega dogajanja na evropskem kontinentu in po vsem svetu, če se celo sami zavedajo, da mora o njej še enkrat, poslednjič odločiti svet zunanjih ministrov velesil ali pa njegovi pomočniki.

S tega vidika beleži agencija AFP nenadni prihod Bevina iz Londona v Pariz, kjer se je nocoj sestal z Byrnocom in sta govorila, izraženo v drugi zapletenejši obliki, o tem, kako bi se pospešilo delo konference. V Parizu govore v tej zvezi o potrebi sestanka štirih velesil, vendar ga stvarno ni mogoče napovedovati. Zato pa se nadaljujejo sestanki njihovih pomočnikov, ki so se sestali zadnjič v četrtek in je njihov prihodnji sestanek napovedan za jutri.

Nekaj novinskih agencij stvarno napoveduje v zvezi z nenadnim prihodom Bevina v Pariz, ko naj bi imel v Londonu nujnega dela čez glavo, da se bo vsak čas sestal svet zunanjih ministrov štirih velesil. Šele enkrat naj bi z načelnih vidikov in spričo nastalega nemogočega položaja preučil in odločil o svojem stališču glede celokupnega primorskega in tržaškega vprašanja.

Mirovna pogodba in sporazum dveh bivših sovražnih držav

Danes se je sestalo manj konferenčnih odborov kakor po navadi. Zasedali so gospodarski odbor za Balkan, politično teritorialni odbor za Madžarsko, dopoldne in popoldne odbor za politične in mejne določbe mirovne pogodbe z Italijo in sestal se je tudi pododbor za tržaško ustavo, v katerem pa se je danes zbralo premalo delegatov, ker so bili zadržani v glavnem odboru, ki je zasedal istočasno.

V političnem in teritorialnem odboru za Italijo so prekinili razpravo o primorskih in tržaških vprašanjih, dokler pododbor za tržaško ustavo odboru ne predloži svojega poročila. Zato so danes razpravljali o drugih členih načrta mirovne pogodbe. V zvezi z 10 členom o italijansko avstrijskih mejah so s 13 proti 6 glasovom sprejeli belgijski in nizozemski predlog, da se zadnji avstrijsko-nemški sporazum vnese v mirovno pogodbo. Proti temu so glasovale Bela Rusija, Poljska, Češkoslovaška, Ukrajina, Sovjetska zveza in Jugoslavija. Avstralija se je vzdržala glasovanja. Beloruski delegat Kiseljev je utemeljil svoje stališče proti predlogu, češ da konferenci glede na njeno višjo oblastveno stopnjo ne pritiče baviti se s sporazumom, ki zadeva dve državi. Enako se je izrazil tudi jugoslovanski delegat Bebler, ki je ugotovil, da je avstrijsko-italijanski sporazum pogodba, ki sta jo sklenili dve bivši sovražni državi in ki je ni mogoče spričo tega enačiti z mirovno pogodbo cele vrste zavezniških z bivšimi sovražnimi državami. Tudi estonski zunanji minister Kruus, ki je danes nadomeščal Višinskega, je poudaril, da dvostranskega sporazuma ne gre vključiti v novo stransko mirovno pogodbo, še posebej, ko je to sporazum dveh držav, ki sta se znašli v času vojne stvarno v istem taboru.

Meje na Jadranu

Avstralske namere z vmešavanjem v jugoslovanske notranje zadeve pod pretvezo zaščite osnovnih svoboščin onemogočene

Nato je odbor razpravljal o 11. členu načrta mirovne pogodbe, ki se nanaša na jugoslovansko - italijanske meje, kolikor ne potekajo po primorskih tleh. Sklenili so, da bodo na osnovi francoskega in jugoslovanskega stališča na novo sestavili besedilo tega člena, ki je bil v bistvu sprejet, in ki določa meje na Jadranskem morju. 11 člen določa tudi, da Italija odstopi Grčiji Dodekanez.

Dalj časa se je odbor ustavil pri 13. členu, ki govori o državljanstvu oseb druge narodnosti, ki živijo na ozemlju, ki ga Italija odstopi drugim državam ter o njihovi pravici, da v roku enega leta optirajo za državljanstvo v državi, ki so ji pripadle, ali pa se odselijo v Italijo. Razvila se je debata o človeških pravicah in osnovnih svoboščinah, pa tudi o državni suverenosti. Ameriški senator Connally je stavil v tem smislu celo nekaj predlogov čisto v duhu znanih avstralskih metod. Tudi Avstralija se ni izneverila svoji že znani politiki.

Jugoslovanski delegat Bebler ju je odločno zavrnil. Ugotovil je, da Jugoslavija že po svoji ustavi in tudi po svoji dosedanji praksi v polni meri upošteva in izpolnjuje osnovne svoboščine in pravice, da pa služita oba predloga zgolj temu, da bi Jugoslavijo ponižali in ji vsilili take klavzule ravno v pogodbo, ki se sklepa z bivšo sovražno in fašistično državo. Toliko bolj utemeljeno pa Jugoslavija lahko zahteva, da se priznajo jugoslovanske narodnostne pravice in svoboščine onim italijanskim državljanom, ki so jugoslovanskega pokoljenja, a živijo v Italiji. Izkušnje, ki so si jih ti jugoslovanski rojaki nabrali, so najjačja utemeljitev take zahteve. Belgijski delegat je menil, da bo mogoče urediti to vprašanje v okviru organizacije Združenih narodov. Sovjetski delegat Višinski je ostro nastopil proti ameriškemu in avstralskemu predlogu, ki postavlja Italijo ne glede na njeno nekdanjo politiko nasproti manjšinam na isto raven kakor Francijo in Jugoslavijo, ki jima v pogledu manjšin ni mogoče ničesar očitati, ter z Grčijo. Na zadnje so glasovali o ameriškem predlogu in je bil ta izglasovan s 14 proti 6 glasovom. Avstralski predlog, po katerem naj bi načela o človeških pravicah in osnovnih svoboščinah veljala v prizadetih državah kot osnovni zakon, proti katerem bi ne bila mogoča nobena uredba in nobeno uradno postopanje dotične države, pa je bil zavrnjen z enakim razmerjem glasov.

Danes popoldne se je sestal tudi pododbor za tržaško ustavo. Formalno so ugotovili nesklepčnost in je bila zato seja odložena do ponedeljka ob 15. uri.

V odboru za poltične in mejne določbe in mejne pogodbe z Madžarsko je danes madžarski delegat Kertesz zavzel stališče do češkoslovaške zahteve za spremembo meje pod Bratislavo. Povsem v duhu madžarskega revizionizma je odklonil češkoslovaško zahtevo, podtaknil vojaške namere in osvajalno politiko, čeprav gre za ozemlje treh občin.

Jugoslovanska delegacija je nato umaknila svoji predlog, da bi se v pogodbo z Madžarsko vnesla določba, po kateri naj bi si Madžarska in Jugoslavija izmenjali manjšinsko prebivalstvo obeh narodnosti.

Kaj se dogaja v begunskih taboriščih?

Jugoslovanski delegat je na razpravi pred ekonomsko-socialnim svetom Združenih narodov navedel vrsto nezaslišanih primerov ravnanja anglo-ameriške vojaške oblasti z izseljenci v taboriščih. Zlasti je poudaril ravnanje z otroci, ki so jih ustaši nasilno odvedli, in so še sedaj v taborišču Ramsau, v britanski coni Avstrije. Ločeni od svojih rodbin in doma so ti otroci vsak dan podvrženi sistematičnemu odtujevanju, pri čemer britanske oblasti odbijajo repatriacijo kljub vsem intervencijam jugoslovanskih oblasti.

Sovjetski delegat je pripomnil, da izseljencem v taboriščih pripovedujejo «čarobne pravljice» o naselitvi po drugih državah, samo da bi jih odvrnili od povratka v domovino.

Kakor je znano, se je tudi glavni ravnatelj Unre La Guardia o taboriščih beguncev izrazil nepovoljno.

Jugoslavija in Madžarska

sta se sporazumeli o izmenjavi manjšin

V tej zvezi je bil danes objavljen sporazum, ki je bil dosežen z neposrednimi pogajanji med Jugoslavijo in Madžarsko o tej stvari. Pogajanja so se zaključila predsnočnjim in je podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj priredil večerjo na čast madžarski delegaciji. Sporazum, ki je bil dosežen med obema državama, določa, da se 13.000 Madžarov preseli iz Jugoslavije na Madžarsko in enako število Jugoslovanov iz Madžarske v Jugoslavijo. Zastopnik madžarske delegacije je v tej zvezi izjavil, da je sporazum za Madžarsko ugoden in da je bil dosežen v prijateljskem vzdušju. V teku pogajanj je bila tudi izražena želja, da se čimprej obnove diplomatski odnošaji med obema sosednima državama. Sporazum je velikega pomena za odnošaje med jugoslovanskimi in madžarskim narodom, važen pa je tudi spričo tega, ker je to prvi sporazum med zavezniško in bivšo sovražno državo, dosežen na osnovi uspelih neposrednih pogajanj.

Končno je danes zasedal gospodarski odbor za Balkan, v katerem je včeraj angleški delegat zagovarjal svoj predlog o ureditvi petrolejskega vprašanja v Romuniji, od katerega pa je danes že spočetka nekoliko odstopil. Prva točka predloga, ki zahteva obnovo in odškodnino za imetja zavezniških državljanov na področju romunskih petrolejskih vrelcev, rafinerij in drugih naprav, je bila sprejeta s 7 proti 5 glasovom. Druga točka, po kateri naj bi romunska vlada povrnila prizadetim petrolejskim družbam do neke mere njih izdatke za časa vojne, je bila sprejeta 7 proti 5 glasovom.

Prekrižani angleški računi v Romuniji

Tretja točka zahteva ukinitev zakona o organizaciji petrolejske industirje, 4. pa, da Romunija prizna vsem višjim nameščencem tujih petrolejskih družb, da se priselijo v Romunijo, prevzamejo svoju službo in da jim ne krati njih svobode. Sovjetski delegat Gusev je odločno nastopil proti tema dvema poslednjima točkama. Dobro vemo, je dejal, kako važna je za Romunijo njena petrolejska industrija. Predlog pa, da se tujim petrolejskim in industrijskim izvedencem dovoli vstop v Romunijo, pa je — najmileje povedano, zelo čuden. Tudi francoski delegat se je izrazil proti tema dvema točkama. Tretja je bila sprejeta s 7 proti 3 glasovom, pri četrti pa je glasovalo 7 za 7 pa proti njej in bi morala biti spričo tega v smislu postopka smatrana za dejansko odklonjena. Proti je glasovala tudi Francija. Ko so glasovali o angleškem predlogu v celoti, je bil rezultat prav tako 7 proti 7.

DELO PRIMORSKE DELEGACIJE V PARIZU

Francoski in svetovni javnosti je razkrila

poskuse kolonialne politike na tržaškem področju

Na svojem povratku iz Pariza je delegacija Julijske krajine predložila Mestnemu osvobodilnemu svetu o svojem delovanju in opažanjih poročilo, ki ga posnemamo v glavnih obrisih:

Spočetka je naletela delegacija na precejšno nezanimanje in nerazumevanje, toda že po svoji prvi tiskovni konferenci se je ozračje razvedrilo in delegacija si je pridobila splošno priljubljenost, ko je s tehtnimi razlogi in umerjenimi argumenti obrazložila svoje razloge za zahtevo združitve v Jugoslavijo.

Angleške oblasti so se bale vpiva delegacije

Delegacija je kmalu spoznala, da bi bilo koristno, če bi en del delegacije odpotoval v Belgijo, drugi pa v Anglijo. Vendar angleške oblasti niso dale dovoljenja za vstop v državo — morda se je laburistična vlada bala, da bi postala njena manj laburistična zunanja politika Angležem preočitna ob primeru naše pokrajine...

Tem bolje je bila sprejeta delegacija v Belgiji Povsod je srečala velike simpatije, morala je samo priti do tragične ugotovitve, da je mala Belgija tudi preveč vezana na anglosaško imperialistično sfero, da bi mogla ravnati v skladu s svojimi simpatijami in spoznanjem.

To delegacijo je vodil don Marzari. Imela je namen, da z velikopotezno propagando med pariškimi Italijani pridobi javnost za svoje protiljudske argumente. Dosegla pa je le to, da je kmalu postala tako nepriljubljena tudi med italijansko pariško publiko, da se je zdelo tudi don Marzariju bolje, da takoj izgine. Gratton je napisal knjigo «Kamni govore», ki je dokazovala latinstvo naše pokrajine po romanskih cerkvah, bizantiskih razpelih in podobnim. Na koncu koncev pa CLN-ovski delegaciji ni preostalo boljših argumentov kot onih, ki so jih v srcu najglobje čutili in jih je tja zasadil pokojni Benito: so to rasistični argumenti o njih višji rasi, ki se mora v mestu braniti proti barbarskim pastirjem okolice. Spričo tako demokratičnih argumentov je imel tudi pariški radio za bolje, da jim ne dovoli predavanj, medtem ko je smela naša delegacija ponovno govoriti po radiu. Tako so se delegati CLN-a s svojim poraznim neuspehom vred kmalu izgubili v senčni notranjosti italijanskega poslaništva in se od tam niso več prikazali.

Sedanji položaj na konferenci

Po vseh znakih zgleda, da se položaj ne bo več znatno spremenil. Prevladali so odloki velikih štirih in prišlo bo le do čisto neznatnih popravkov v korist Jugoslavije.

Civilna policija v svoji sedanji obliki gotovo ne bo mogla preživeti v novem Trstu, vprašanje statuta pa je, v koliko se bodo tudi zločinski elementi še nadalje lahko udinjali v policijske organizacije.

Posebno zoprno je bilo zadržanje nekaterih delegatov britanske imperialne skupine, ki so svoj pohlep v škodo naše neodvisnosti skrivali za gnusnim in lažnim prikaznovanje rasistične mržnje med italijanskim in slovenskim ljudstvom — medtem ko dobro vemo, da ima take srednjeveške predsodke in kolonijalne nazore samo še peščica bivših CLN-ovskih fašistov, ki izkoriščajo anglo-ameriške interese hkrati tudi za svojo lastno podlo igro.

• • •

Po seji so člani MOS-a soglasno izrekli svojo pohvalo vsej delegaciji, ki je tako požrtvovalno in vešče prikazala svetovni javnosti resnično stanje v naši pokrajini in dejanske težnje ogromne večine prebivalstva.

Napredni svet proti politiki sile

Milijoni ljudi odobravajo daljnovidni Wallacejev govor in odklanjajo anglo-ameriško svetovno nadvlado

Moskva, 21. — Politični urednik Mihajlov je danes na moskovskem radiu komentiral govor ameriškega trgovinskega ministra Wallaceja in govor Churchilla. «Lahko sklepamo,» je dejal, «da Wallacejev govor izraža nezadovoljstvo številnih Američanov glede sedanje zunanje politike Združenih držav in njihove želje po ojačenju prijateljskih vezi s Sovjetsko zvezo. Kljub temu, da so nekatere izjave Wallaceja v protislovju in da se jih da pobijati, je izjavil dalje komentator, ostaja v govoru osnovna misel: jasno je, da ameriški trgovinski minister izraža željo, da bi se vlada Združenih drav vrnila k Rooseveltovi politiki.

Po mnenju Mihajlova postavlja ta govor v ospredje dve svetovni struji: napredno strujo, ki teži za tem, da ustvari razumevanje med narodi, ter drugo struje, ki se ni ničesar naučila od te vojne in ki hoče nadaljevati politiko sile, t. j. politiko, ki nosi v sebi kali tretje svetovne vojne in ki zmanjšuje mednarodno sodelovanje ter tako povzroča ustvarjanje protivnih blokov.

Komentator je nato spomnil na Churchillova govora v Fultonu in v Zürichu in dejal, da želi Churchill ustvariti nemško-francosko skupnosti, ki bi bila dovolj močna, in Združene države lahko uporabljale kot sredstvo za ustvaritev skupnosti, k ibi bila dovolj močna, da bi kljubovala Sovjetski zvezi.

Mihajlov zatrjuje ob koncu, da milijoni Evropejcev in ne samo ti, odobravajo dalekovidni Wallacejev govor in odločno odklanjajo načrte za svetovno nadvlado, ki jih propagirajo pod znamenjem anglo-ameriškega vojaškega zavezništva ali pa v znamenju diplomacije, ki sloni na atomski energiji.

Kdo vodi sovražno kampanjo?

Laburistični poslanec o Jugoslaviji

Beograd, 21. Tanjug. — Laburistični poslanec Zilliacus, ki je obiskal Jugoslavijo, je podal izjavo sotrudniku beograjskega radia. Poudaril je predvsem veliki napredek v obnovi železnic in hiš od njegovega zadnjega obiska v Jugoslaviji v preteklem novembru. Pohvalno se je izrazil o mladinski progi in brigadah, ki so ponos nove Jugoslavije, zaradi velikega dela, ki so ga opravile, in gospodarske važnosti, ki jo to delo predstavlja. Označil je to delo kot izreden uspeh, ki je ogledalo volje ljudstva nove Jugoslavije.

Glede sovražne kampanje, ki jo svetovni tisk vodi proti Jugoslaviji, je poslanec izjavil, da na splošno vodi to kampanjo zapadni konservativni tisk, ki se upira vsakemu napredku.

O svojem obisku v Trstu, skupno z drugimi 11 britanskimi poslanci je izjavil, da je na njih napravilo močan vtis dejstvo, da je velika večina italijanskih delavcev mesta za družitev z Jugoslavijo. Po njegovem mnenju utemeljujejo delavci to svoje zadržanje z razlogi socialnega in gospodarskega značaja.

Britansko brodovje v Grčiji

London, 21. VZN. — Po vesteh iz Aten bo britansko sredozemsko brodovje, ki ima velike manevre, jutri priplulo v pristanišča na Peloponezu.

Vrnitev kralja Jurija

Atene, 21. VZN. — Tsaldaris je izjavil, da bo grški kralj Jurij prispel v Atene v torek ali v sredo prihodnjega tedna.

Prva stavka v Nemčiji

Berlin, 21. — Davi je bila v ameriškem delu Berlina proglašena prva stavka nemških delavcev po kapitulaciji. Delavci tovarne Schwabenthal bodo prenehali z delom, da prisilijo ravnatelja, da uvede preiskavo zaradi raznih neredn0sti.

Nove okupacijske lire

Rim, 21. — Iz Caserte javljajo, da bodo novi lirski bankovci, ki jih bodo izdali po tečaju 225 lir za dolar, služili samo za plačila med ameriškimi vojaki in organizacijami ameriške vojske in da ne bodo krožili na italijanskem trgu.

Degolistično gibanje v Franciji

Pariz, 21. (Tass). — Potrjujejo se vesti, da se je general de Gaulle odločil vrniti se na pozornico politične borbe, naslanjajoč se na desničarske stranke. Predsednik degolistične zveze Rene Capitant je izjavil dne 15. septembra v Marseillu, da je degolistična zveza sklenila, da bo za prihodnje politične volitve postavila svoje kandidate v vseh francoskih departementih in da bo general de Gaulle podprl to volivno kampanjo.

Na osnovi Capitantovega govora in pisanja degolističnih časopisov je mogoče sklepati, da bo volivna kampanja degolistične zveze naperjena proti novi francoski ustavi, ki po mnenju degolistov omejuje pravice predsednika republike in izvršne oblasti.

Zadnje dni so skoro vse francoske politične stranke izrazile svoje stališče napram de Gaulleovim nameram. Kakor se je pokazalo, podpirajo de Gaullea poleg degolistične zveze tudi nekatere stranke, kot n. pr. republikanska socialistična stranka. Vse te stranke so javno izrazile, da podpirajo de Gaullea.

Aktivnost degolistične zveze dobiva obliko odkritega nastopanja njenih pristašev proti komunistom.

V mestu Pau v Pirenejih je na zboru Komunistične partije skupina oficirjev poskušala ovirati komunističnega govornika z vzkliki «De Gaulle na oblast!» Ko so oficirje pognali iz dvorane, so po zboru na ulici napadli udeležence in redakcijo krajevnega komunističnega časopisa.

Nova francoska ustava

Pariz, 21. — Notranji minister Eduard Depreux je na neki tiskovni konferenci izjavil, da bo referendum o novi ustavi 13. oktobra. Volivni pogoji bodo isti kakor 5. maja. Volivci bodo morali odgovoriti na vprašanje: «Ali odobravate ustavo, ki jo je izdelala ustavodajna zbornica?»

Glede Alžira je Depreux izjavil, da je ta sestavni del Francije in da bo imel francoski parlament zakonodajno oblast za vso Francijo, ustanovljena pa bo skupščina za Alžir, ki bo imela možnost staviti predloge.

Pred stavko avtomobilske industrije v ZDA

New York, 21. — Domnevajo, da bo prišlo do nove stavke nameščencev avtomobilskih tovarn, ki so včlanjeni v ameriški delavski zvezi v Detroitu. Posledica te stavke bo ta, da bodo morali verjetno zapreti velike tovarne Run Willow. Nad 50.000 članov ameriške delavske zveze je že v delovnem sporu v Detroitu in posledica tega je bila, da se je proizvodnja avtomobilov tipa Chrysler in Packard zmanjšala.

Zakaj ni miru na Kitajskem

Kitajskih razmer ni mogoče pravilno presojati, ne da bi se vsaj nekoliko pečali z notranjepolitičnim razvojem zadnjih let in z interesi velesil na tem področju.

Revolucija leta 1911 je odpravila preživelo dinastijo, toda meščanstvo ni stopilo na čelo revolucije in dejansko je ostala oblast v rokah kitajske reakcije, cesarskih uradnikov, vojaških osebnosti in veleposestnikov, ki niso imeli nobenega interesa izterebiti ostanke fevdalizma. Veleposestniki so še nadalje izkoriščali kmečko prebivalstvo. Glavni vzrok slabosti meščanstva je bila premoč trgovskih špekulantov, ki so bili odvisni od tuje glavnice.

Diktatura Kuomintanga

Revolucija leta 1925 je spravila na oblast stranko Kuomintanga, toda tudi ta sprememba ni prinesla Kitajski osvoboditve izpod fevdalnih okovov. Sicer se je vladi Kuomintanga pod vodstvom Čangkajšeka l. 1930 posrečilo prisiliti razne militaristične skupine na ustavitev medsebojne borbe in na priznanje osrednje meščanske posestniške vlade, razen v pokrajinah, kjer so bila na oblasti ljudska demokratična gibanja. Že takrat je hotel Čangkajšek z vojaško silo zadušiti ta demokratična ljudska gibanja. Kuomintang še do danes ni izvedel niti najosnovnejše demokratizacije in ljudstvo nima izvoljenih predstavnikov, ki bi zastopali njih koristi. Kuomintang, ki zaradi svoje protiljudske usmerjenosti ne uživa zaslombe pri širokih ljudskih plasteh, skuša uveljaviti svojo avtokratsko diktaturo z ameriško podporo. Politika Kuomintanga, ki je zaustavila širjenje agrarne revolucije, in okrepila gospodarsko moč posestnikov, je prišla v ostro nasprotje z agrarno politiko, z zahtevami širokih množic kmečkega prebivalstva po dodelitvi zemlje in demokratizacije politične oblasti. Kitajska demokracija je zahtevala likvidacijo fevdalnih ostankov, kateri so zatirali kitajsko kmečko prebivalstvo, zahtevala je razvoj industrije in prometa, dvig ljudske blaginje ter življenjske ravni. Ti demokratični činitelji vodijo sedaj borbo za ta načela. Dejansko je to, kar imenuje zapadni tisk komunistično gibanje, združitev vseh demokratičnih ljudskih sil Kitajske.

Boj za kitajski trg

Kitajska in Mandžurija s svojimi 400 do 500 milijoni prebivalcev in slabo razvito industrijo predstavlja važno tržišče za industrijske države. Za Japonsko, ki je zelo uboga s surovinami, sta bili ti deželi povrhu tega še zalagališče surovin za japonsko industrijo. Že zaradi tega so se tam krčale koristi evropskih velesil in Združenih držav na eni strani, ki so bile zagovornice politike «odprtih vrat», in Japonske, ki je postavila načelo «Azijo Aziatom», za katerim načelom se je skrival pravi namen japonske nadvlade v Aziji. Dejansko ozadje v tej borbi je bil boj za kitajski trg in za kitajske surovine. Da bi Japonska lahko uresničila svoj načrt, je najprej zasedla Mandžurijo in ustvarila tam odvisno državo Mandžukov in pozneje napadla Kitajsko.

Sovjetska zveza ima na Tihem oceanu svoje pristanišče Vladivostok, ki je edino uporabno pristanišče za vso vzhodno Sibirijo in do katerega vodi sibirska železnica. Sibirska železnica je zvezana z Vladivostokom z dvema progama, ena daljša, ki vodi izključno po lastnem ozemlju in druga krajša, ki prečka Mandžurijo. Razumljivo je, da ima Sovjetska zveza že zaradi tega življenjske interese na Daljnem vzhodu, ker je tam edini izhod na morje za vse njeno sibirsko ozemlje. Ti interesi so čisto obrambnega značaja in se ne morejo primerjati z onimi drugih velesil, ki imajo izključno imperialistični značaj.

Dokler je še trajala vojna proti Japonski, je bil glavni namen Združenih držav in Britanije izkoristiti čim bolj kitajsko vojaško silo. Zato so skušali odstraniti vsa trenja med Kuomintangom in komunisti. Zagovornik te politike je bil preminuli predsednik Združenih držav F. D. Roosevelt. Čim so pa dosegli svoj cilj z brezpogojno kapitulacijo Japonske, so stopili na plan čisto drugi interesi. Rooseveltova smrt in konec vojne z Japonsko so dali popolno svobodo delovanja tistim reakcionarnim krogom v Združenih državah, ki so odobravali vojaško podporo demokratičnim elementom izključno iz vojne nujnosti.

Bodisi Amerikanci kakor Britanci sicer zanikajo obstoj posebnega sporazuma, vendar so si dejansko razdelili interesna področja v Aziji. Medtem ko je britansko področje Bližnji vzhod do vzhodnih meja Indije, je ameriški prostor Daljni vzhod in obsega Kitajsko, Filipinske otoke in Japonsko.

Za ameriško politiko na Kitajskem niso merodajni samo gospodarski razlogi, temveč tudi politični in vojaško-strateški. Na Kitajskem hočejo ustvariti pregrado proti Sovjetski zvezi in od tam tudi obvladati Japonsko. Preprečiti hočejo zmago progresivnih demokratičnih sil, ki bi se upirale gospodarskemu izžemanju od strani ameriškega velekapitala. Ameriški gospodarski krogi se pri izvajanju svojega gospodarskega načrta naslanjajo na reakcionarno krilo Kuomintanga, ki sedaj ravno zaradi tega prevladuje in določa politiko Čangkajšeka.

Po porazu Japonske so začele Združene države podpirati izključno in enostransko tako zvane «kitajske vladne čete» pod pretvezo, da jih rabijo pri izvajanju določil kapitulacijske listine. Na ta način so hoteli preprečiti, da bi vojaška oprema japonskih armad prišla deloma v posest kitajskih ljudskih armad.

General Wedemeyer je izjavil glede na to sledeče: «Naša pomoč pri novi razmestitvi vojske kitajske vlade utrjuje položaj Čangkajšeka, ki je protiutež kitajskim komunistom.» Ameriška revija «American» je prišla do sledeče ugotovitve: «Tisoči naših vojakov so bili prisiljeni, sodelovati v nenapovedani vojni v korist reakcionarnemu in nazadnjaškemu režimu.»

Izvrševalec te politike je bil ameriški poslanik Patrick Hearly, ki so ga na pritisk javnega mnenja Kitajske in Združenih držav odpoklicali ter poslali kot posredovalca generala Marshalla.

V zvezi z nekaterimi obvezami, ki so jih prevzele Združene države na konferenci treh zunanjih ministrov v Moskvi v decembru 1945, je podal predsednik Truman v nekem svojem govoru decembra 1945 izjavo, da so Združene države zainteresirane na pomirjenju in demokratizaciji Kitajske. General Marshall je posredoval, da bi prišlo do premirja med kitajsko vlado in komunisti, kar je tudi dosegel v januarju in juniju 1946. Ker so pa Združene države še nadalje dobavljale orožje in dajale pomoč izključno Čangkajšekovim reakcionarnim razbojnikom, so ti prelomili premirje in sprožili obsežne ofenzive proti komunističnim edinicam, upravičeno smatrajoč to podporo kot vzpodbudo za nadaljevanje borbe proti komunistom.

Odpor ljudstva proti vladi Kuomintanga

V zvezi s poostritvijo državljanske vojne na Kitajskem so komunisti v zaščito ljudskih pravic proglasili splošno pripravljenost in mobilizacijo vseh sil za odpor proti vladi Koumintagna. Pred nekaj dnevi je predstavnik kitajskih komunistov najavil, da bo v kratkem ustanovljena «mednarodna brigada» za boj proti Čangkajšeku. Nehote vidimo veliko podobnost med razmerami Čangkajšek-ovi Kitajski in Francovi Španiji.

Najzgovornejše so v tem pogledu številke. Po zakonu o posojilu in najemu je do konca leta 1945 dobila Kitajska blaga za 1335 milijonov dolarjev. Značilno je, da je dobila po zaključitvi premirja z Japonsko blaga za 602 milijonov, medtem ko je za časa cele vojne dobila blaga za 733 milijonov. Prevoz Čangkajšekovih čet v severno Kitajsko je stalo Združene države, kakor je to razvidno iz istega obračuna, 300 milijonov dolarjev. Končno so Združene države izročile po ugodnih pogojih iz presežkov zalog ameriške vojske na Kitajskem orožje, streliva in druge vojaške potrebščine za 118 milijonov dolarjev. Senat je tudi sklenil, da izročijo Kitajski 270 vojnih ladij. Sredi junija je vlada Združenih držav predložila kongresu zakonski osnutek, po katerem naj bi ameriški vojaški strokovnjaki na novo oborožili in izvežbali milijonsko kitajsko vojsko.

Azijski narodi zahtevajo konec kolonialne politike

Vihar ogorčenja demokratske svetovne javnosti in odločen odpor kitajskega ljudstva sta prisilila Združene države k vsaj navidezni spremembi svoje politike. Zato so omejile dobave orožja Čangkajšeku. Za izplačevanje 500 milijonskega kredita so zahtevale ustavitev sovražnosti in imenovale za novega poslanika, univerzitetnega profesorja Jamesa Stuart-a, ki je znan po svojih liberalnih nazorih in ki naj služi za krinko prikritim namenom.

Vse to delovanje in neposredno poseganje Združenih držav v notranje zadeve Kitajske je povzročilo vihar ogorčenja v demokratičnih množicah, v širokih plasteh razumništva in še celo v gospodarskih in poslovnih krogih Kitajske. Dejansko je ta ameriška dejavnost osnovni povod za nadaljevanje in širjenje državljanske vojne, kar je docela nasprotno koristim kitajskega ljudstva in kar služi izključno koristim nekaterih ameriških finančnih krogov. Dejansko predstavlja nadaljnje bivanje ameriških čet na ozemlju samostojne velesile ogrožanje svetovnega miru. Ako bi tako stanje še trajalo, potem ne bi mogli več imeti Kitajske za peto velesilo, temveč za kolonialno področje Združenih držav. To bi pomenilo nadaljevanje japonske politike na Kitajskem, samo s to razliko, da bi stopile na mesto Japonske Združene države.

Na ta način ne gredo Združene države samo za tem, da si ustvarijo gospodarsko in politično prevladujoč položaj, temveč tudi vojaško strateška oporišča za njihovo nadvlado na Daljnem vzhodu.

Kitajski narod in z njim vsi ostali azijski narodi hočejo biti vendar že enkrat gospodarji na svoji zemlji in svoje usode. Zato odklanjajo varuštvo velesil ter zahtevajo konec kolonialne politike. Tudi oni imajo pravico do vseh demokratičnih svoboščin, ki so jih velesile proglasile kot glavno načelno vodilo zadnje svetovne vojne.

Dr. K. C.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Šesti dan stavke v tovarni jute

Stavka delavcev v tovarni jute in konoplja traja že šesti dan. Delavci nočejo odnehati, dokler ne bodo dosegli, kar terjajo. Zato se vsak dan sestajajo na skupščini in živahno razpravljajo o raznih predlogih.

K stanovanjski krizi:

Ne pustijo se vreči na cesto

Včeraj zjutraj se je podala delegacija stanovalcev hiše iz ul. Ospedale 8 na Urad za javna dela pri ZVU. Delegati so nesli polkovniku Richardsonu vlogo, v kateri zahtevajo, naj intervenira proti ukazu sodišča, da morajo stanovalci zapustiti poslopje. V vlogi zahtevajo tudi, naj Urad za javna dela finansira popravljalna dela na tej zgradbi. To pa tem bolj, ker je bilo zaradi bombardiranja poškodovanih mnogo hiš, v katerih kljub temu stanujejo številni stanovalci. Vsi prizadeti stanovalci so odločeni, da ne zapuste pod nobenim pogojem svojih stanovanj; pri tem je z njimi solidarno vse tržaško prebivalstvo.

Terjajo fašistične davke od malih trgovcev

V zadnjih časih se veča nezadovoljstvo med malimi trgovci, katerim so poslali račune na 40 do 50.000 lir za davke iz vojnih let 1939 do 1943. Ti davki so tako visoki, da bi na ta način trgovci izgubili dober del vrednosti svojih skladišč, kar bi bilo posebno za male trgovce neznosno,

Prizadeti se zato sprašujejo ali je to poslednji pozdrav starih fašističnih davčnih uradov in uradnikov, ali je to brezplačni vzorec za bodoči kolonialni raj.

S POLNO PARO v civilizacijo kulijev

Niso še nastopile prve zimske burje in že imamo opravka s prvimi stavkami čisto socialnega značaja. Naši ljudje so zelo siromašni. In ne stavkajo kar tako. Na vse so pripravljeni v borbi za svojo svobodo. Toda v svojem načinu življenja so tako skromni, da morajo biti razmere res neznosne, če se odločijo za stavko, da dosežejo nekaj liric več na dan.

Odkar je nehala ta vojna, še niso nastopile razmere, ki bi dovolile tržaškemu delavstvu, da bi si kupilo najskromnejša nova oblačila. In ves čas vojne je bila stvar ista; kakor se še vsi spominjamo.

Danes delavci, razcapani kakor so, še vedno zdaleč ne morejo sanjati o tem, da bi si kupili obleko. Ne morejo kupiti niti zadostne hrane zase in družino. Danes niso lačni samo brezposelni, lačni so tudi sami delavci in njih družine. Plače ne zadostujejo niti za najpotrebnejšo hrano. Posledica — neštete nesreče pri delu. Slabokrvnost, Tuberkuloza. In politična revolucionarnost. In od lakote stisnjene pesti.

In vsak dan več brezposelnih in mehaničar in uradnik in knjigovodja in odvetnik, ki bi naj pustili svojo stroko in prijeli za kramp. Da napravijo gredice v drevoredih. In klopice za «segnorine» in zavezniške vojake. In jutri morda avtostrade za nove tanke. V smeri proti vzhodu. In še in še brezposelnih in tudi krampov zdavnaj ni zadosti zanje. V «Giornale Alleato» pa oglasi za izseljence. Na prvi strani mastno tiskano: «Brazilija še sprejema toliko in toliko delavcev». In Kanada... Če pa hočeš tukaj delati potem stradaj. In stiskaj pesti. Toda tako, da ne vidi kak civilni policist, sicer kazen...

To ni sentimentalna podoba. To ni socialna romantika. Delavci stradajo. Toda ko jim je zadosti, tedaj stavkajo. In se borijo. Združeni. Proti tem dejstvom ne pomagajo milijoni za reakcionarne liste tipa «Merlo» in «Voce libera», ne milijoni za plače in puške in pendreke policijskim valptom.

Tudi v Indiji ljudje umirajo od lakoti. Pa nosijo bremena z ladij za par grošov in stradajo dalje. Ker ima beli «sahib» čevlje in avtomobil in mitraljeze. In če potreba tudi tanke in avione. V Indiji in v Afriki je delovna sila poceni. Ker ljudje v veliki večini še ne znajo ne pisati ne brati in ne vedo, da imajo tudi oni pravico do postelje in masla na kruh — prav kot beli «sahib».

Za svetovni trg je zelo važno, da imaš kolonialno delovno silo. Proizvodni stroški so nižji, cene so konkurenčne in proizvodi se lahko zasidrajo na starih in novih trgih. In za kulije zadostuje nekaj kolonialne policije in guvernerske administrativne modrosti.

Tržaški kuliji pa znajo brati in pisati. Vedo, kaj hočejo in poznajo politično borbo. Zanje je treba mnogo policije. In treba mnogo denarja za politično borbo proti njim.

V Trstu danes že vidimo zopet na eni strani holywoodsko modo, na drugi pa sestradane s kulijevskimi plačami. Toda človek s capami je še vedno človek. In hlapčevsko dušo ni mogoče vbrizgati z injekcijo kot penicilin.

Na to bi bilo treba resno pomisliti.

Mladini omogočimo razvoj!

Kdo ga zavira?

Mnogo je vprašanj, ki tarejo tržaško delovno ljudstvo: brezposelnost, draginja, stanovanjska kriza, črna borza itd. Najbolj žalostno pa je nedvomno vprašanje mladine. Če zasledujemo črno kroniko, opažamo velik odstotek kriminalnosti med mladino, ravno tako srečavamo mnogo mladincev, ki se bavijo z drobno prodajo na črni borzi. V glavnem ni tega kriva težnja po lahkem zaslužku, temveč brezposelnost.

Mladina je zaradi vojne mnogo pretrpela. Opustiti je morala v mnogih primerih učenje v šolah in strokovnih tečajih. Odhajala je v partizane ali pa se skrivala pred mobilizacijo. Ko pa se je vojna končala in je nato prevzela oblast ZVU, se ni nihče dost izmenil za delavsko mladino.

Ker so začeli odpuščati odrasle delavce, niso prav nič poskrbeli za strokovno vzgojo mladine in naraščaj specializiranih delavcev, saj jih je bilo že itak preveč. Iz vseh zunanjih znakov pa je tudi lahko sklepati, da je ZVU na tem, da deklasira delavstvo, ne pa, da bi vzgojila mlade kadre. Tako so mladino vrgli na cesto. Namesto da bi jo vzgajali, da bi se naucila kake obrti in se specializirala, je prepuščena sama sebi. Ni čuda, če polagoma leze v kriminal. Najprej ponajanje, črna borza, končno tatvina in rop. Dolžnost ZVU je, da to prepreči, da podpre vse pobude za ustanavljanje strokovnih šol za vajence in za brezplačen pouk za naraščaj v tovarnah. Le tako se bo mladina odvrnila od pohajkovanja in raznih skušnjav ulice.

Sicer pa ima mnogo dolžnosti ZVU, o katerih pišemo in govorimo — žal zaman, kajti če bi ZVU imela namen obnavljati, odnosno pospešiti obnovo in spraviti v pogon ladjedelnice, bi gotovo vprašanje vzgoje mladine odpadlo z «njenih ramen», čeprav bi bila le-ta vedno njena dolžnost, dokler je — ne po volji ljudstva — tukaj.

Tržaško, vse primorsko ljudstvo, hoče dati mladini tisto, kar ji je fašizem kratil toliko časa.

Zato se bo tudi borilo proti vsem tistim, ki hočejo kratiti razvoj mladini, še danes — da bi «vzgojili» kader — kulijev.

Kdo hrani ročne bombe

V ul. Udine št. 42, kjer stanuje veliko število istrskih beguncev, so naši civilni policisti dvanajst ročnih bomb, pet kg municije in en bajonet. Zopet dokaz, da so fašisti, ki se na begu pred ljudsko pravico z vseh vetrov zbirajo v našem mestu, oni, ki uvajajo svojo teroristično delovanje tudi pri nas.

Vojaki uprizorili pretep

Predvčerajšnjem okoli 23. ure je začela skupina vinjenih vojakov na drevoredu XX. septembra pred barom Bodoni izzivati godce. Ker so godci na to ravnanje reagirali, so vojaki planili nanje in začeli napadati tudi druge meščane. Letele so v zrak stolice in mizice. Kmalu se je pretep razširil tudi na bar Principe in zavezniški vojaki niso odnehali niti tedaj, ko je prišla na mesto policija. Bilo je precej potolčenih in eden teh je moral iskati pomoči v bolnišnici. Bar Bodoni je utrpel precejšno škodo.

Radio Trst II prenehal delovati

(VZN) — Poveljujoči častnik AIS-a sporoča: zaradi pomanjkanja nadomestnih delov in zaradi drugih tehničnih vzrokov je nastala davi okvara pri AIS-ovi radijski postaji Trst II. Posledica tega je bila, da so izostale danes dopoldne slovenske radijske oddaje. Ker je vodstvo AIS-a predvidevalo podobno okvaro, je bila naročena pred desetimi dnevi nova radijska oddajna postaja iz Anglije, ki so jo poslali s posebno spremljavo. Nova oddajna postaja je prispela pred petimi dnevi. Z letalom so poslali dva strokovnjaka Markonista, da pospešita postavitev postaja.

Da bi premostili vmesno dobo, je bilo treba podaljšati čas oddaje radio Trsta I in tako vključiti v njegove oddaje tudi radio Trst II. Niso pa dali na razpolago poslušalcem obeh jezikov toliko ur radijskih oddaj kot poprej.

Pričakujejo, da bo ob ugodnem vremenu nova radijska posaja, ki so jo poslali iz Londona, začela delovati v 12 dneh.

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 13.45: «Mi smo vojaki, korenjaki» - Stanio, Olio.
SUPERCINEMA. 14.30: «Zgodbe lahkoživke» - M. Berti, C. Gora.
FILODRAMMATICO. 14: «Kaj mora biti ljubezen» - R. Russell, M. Douglas.
ITALIA. 14: «Glavni zgoditek» - E. Drew, D. Powell.
ALABARDA. 14.30: «Ena sama noč ljubezni» - G. Moore.
IMPERO. 14: «Navdihovalka» - B. Stanwyck.
VIALE. 14.30: «Ljubezen in muke», M. de Tasnady.
MASSIMO. 14.30: «Nedoumljivi gospod Jordan» - R. Montgomey, C. Rains.
GARIBALDI. 14.30: «Odmev mladosti» - C. Colbert, J. Payne.
NOVO CINE. 14.30: «Nagana» - M. Loy, M. Douglas.
ARMONIA. 14: «Vrag med nunami» - L. Silvi, L. Cortese.
ODEON. 14.45: «Kavalir iz Lagardera» - P. Blanchar.
SAVONA. 15: «Fornarina» - L. Baarova.
AZZURRO. 16: «Na smrt obsojen», B. Karloff.
RADIO. 15. «Zaton krvi» - A. De Cordova, L. Gallario.
MARCONI. 14.30. «Sonce, moje sonce» - T. Gobbi.
VITTORIA. Ob 14 in ob 20.15 na prostem: «Pot slave» - D. Niven.
ADUA. 14.30: «Majhne predrznosti» - J. Cooper.
VENEZIA. 14: «Zlata cesta» - C. Bickford.
CARDUCCI. 15: «Zadnji polet» - C. Morris.
BELVEDERE. 15: «Leteči vragolvi» - Stan, Olio.
ARGENTINA. 14.45: «Neimenovani».
GRAD SV. JUSTA. 21: «Car ene noči» - Z. Zaleski, L. Sausen.
POLETNO GLEDALIŠČE V JAVNEM VRTU. 21: «Šest ur na zemlji» - P. Hilliard, L. Banks.
CENTRALE. Od 9-12 in od 15-23: Ivonne, najdebelejša žena sveta (284 kg).

★

PROSVETNI DOM - NABREŽINA. Danes ob 17. in 20.30 uri: ruski film: «Na pragu časti» (nadaljevanje «Petra velikega»).

Cena moki ostane neizpremenjena

Krajevni urad za cene obvešča potrošnike, da ostane cena moki, ki jo kupujejo namesto kruha, nespremenjena in sicer 15 lir za kg. Komisija za nadzorovanje nad cenami je ugotovila, da so peki ali prodajalci kruha v mnogih primerih samovoljno povišali ceno moki, ki jo potrošniki lahko dvignejo namesto kruha. Peki se morajo v prihodnje strogo držati svojih dolžnosti. Vsakemu obroku kruha, ki ga potrošniki ne dvignejo, odgovarja 206 gramov moke.

DELITEV MLEKA. V ponedeljek 23. t. m. se bo pričela delitev mleka za vse potrošnike za drugo polovico meseca septembra.

Odg. urednik DUSAN HRESCAK

MALI OGLASI

UČENCA poštenih strašev-iščem za trgovino jestvin. Vprašati: Roman Šmuc, C. Battisti 13, Trst.

SVETILKE, ogledala, podobe, vrata, oknice, mize, stolice, črpalke (olje) dobite pri Gregorič, blizu Bakina, Škedenj.

ŽIVLJENJSKO DRUŽICO, približno 40-45 let staro, tudi vdovo, išče srednji uradnik z malim imetjem. Lastnoročne podatke, naslov in sliko prosim, da pošljete «Primorskem dnevniku» pod «Izobražena». Tajnost s častno besedo strogo zajamčena. Anonimna pisma ne bom upošteval.

ZAHVALA

Vsem, ki so v tako lepem številu spremili na zadnjo pot našo predrago soprogo in mamo.

MARIJO KODRIČEVO

rojeno SOSIČ

kakor tudi vsem onim, ki so nam ob hudi bolezni stali ob strani in bili pokojni v uteho, se najlepše zahvaljujemo.

Trst, dne 22. 9. 1946.

Zalujoče družine:
KODRIČ, SOSIČ in KURET

Dr. STANKO DIDIČ
zobozdravnik
ul. Romagna 2
(nad kavarno Fabris)
ordinira redno zjutraj in popoldne
TRST - Telefon 29523

Dr. GAETA, zobozdravnik
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10. do 12. in od 13. do 19. (Govori slovensko)
TRST, ul. Torre Bianca 43
(vogal ul. Carducci)

FIZKULTURA

Nogometno društvo «Triestina» in nekatera druga tržaška nogometna društva imajo tudi letos namen sodelovati v različnih kategorijah italijanskega nogometnega prvenstva. «Triestina» bo že danes igrala svojo prvo tekmo v Torinu! Žalostno je, da ZVU, zaupna upraviteljica tega ozemlja, ki po eni strani načrtno ovira vsako še tako upravičeno manifestacijo antifašističnega ljudstva, po drugi strani je dovoljevala in dovoljuje izrabo športa v najbolj umazane politične špekulacije, s katerimi hočejo v svetu pokazati italijanstvo Trsta. Prikazati hočejo, da Trst še vedno pripada Italiji, medtem ko vsa svetovna javnost ve, da je Julijska krajina ozemlje, katerega pripadnost se ravno v teh dneh odloča v Parizu. To je dejstvo! Dejstvo pa je tudi, da ravno ZVU, visoka pokroviteljica «demokracije» in «nepristranosti», tega ni hotela in noče vedeti. Množice Slovenskega Primorja in Trsta so upravičeno ogorčene in zahtevajo, da ZVU izpolni to, kar je njena dolžnost, t. j., da napravi konec izrabljanju športa v politične namene in spoštuje mednarodne obveze, kakor je to napravila jugoslovanska uprava v coni B.

Obvestilo Zveze društev za telesno vzgojo v Trstu

V torek 24. t. m. ob 19.30 uri naj pridejo sledeči nogometaši v ulico Galatti 20, I.:

Branzodizio I, Pečar, Destro, Pietrobelli (Škedenj); Scaramelli, Trebiz, Merselli, Brandolisio II, (Montebello); Tuta, (Kraljič); Komisso, Kert (Čebulec); Giannini, Tomasini, Furlan, Tremerin, Carlin, Padovan (Ponziana); Silli (Tovarna strojev; Pieri (Rojanese); Maluta U. (Rinaldi); Škerlavaj, Milkovič (Prosveta Opčine).

Škedenj - Montebello

Po štirih neodločenih rezultatih bo danes ob 17.30 na igrišču pri Sv. Ivanu odločilna finalna nogometna tekma za pokal «Coverlizze» med Škednjem in Montebellom. Če ne bo odločitve, bo odločil žreb.

Drobne zanimivosti

Nov svetovni rekord v plavanju na 200 m. Francoski plavalec Janny je postavil nov svetovni rekord v plavanju na 200 m v času 2.5.4.

Sporočila in objave

Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje

spremenja zaradi nepričakovanih over red napovedanih gostovanj po deželi z «Desetim bratom». Danes bo predstava v Škednju ob 20. uri v dvorani Col.

Prireditve, predavanja in sestanki

ODBOR RDEČEGA KRIŽA ZA OKRAJ SV. IVAN priredi danes 22. t. m. ob 16. uri veliko ljudsko veselico v gostilni «Capuzzera», ul. S. Cillino.

PROSV. KROŽEK «HAAS» na Vrdelci (gostilna Miniussi, ulica dello Scoglio 197 pri univerzi) priredi danes 22. t. m. ljudsko zabavo na prostem. Pričetek ob 18. ur. Sodelovali bodo domači pevski zbor, pevski zbor iz Ban in zbor pionirjev. Igral bo odličen orkester.

KULTURNO DRUŠTVO «MARUŠIČ» V ROCOLU. Danes 22 t. m. bo v društvenih prostorih gostoval dramski odsek prosvetnega krožka iz Barkovelj. Uprizorili bo Čehovo enodejanko «Medved» in Peronovo veseloigro «Idealna tašča». Na sporedu je tudi recitacija Prešernove «Železne ceste». Začetek ob 20. uri.

SKUPŠČINA MLADINCEV. 23 t. m. ob 19.30 uri bo v krožku mladih delavcev «Bratje Mahne» izredna skupščina. Udeleže naj se je vsi rajonski, sektorski in terenski odbori ZAMJK.

Solstvo

ZAČETEK POUKA V GLUHONEMICI ZA SLOV. PRIMORJE V PORTOROŽU

V gluhonemnici za Slovensko Primorje v Portorožu bo pričetek rednega pouka v torek 1. oktobra t. l. Istega dne se bodo sprejemali tudi novinci.

Starši novincev morajo prinesti s seboj rojstni list, potrdilo o premoženjskem stanju, zdravniško spričevalo, živilsko nakaznico ter izjavo merodajnega ljudskega odbora. Redni gojenci in novinci naj prinesejo s seboj potrebno obleko, perilo, rjuhe, odejo ter potrebščine za umivanje zob in čevljev.

Opozarjamo, da sprejema gluhonemnica novince le po predhodni inteligenčni preizkušnji pred posebno komisijo, ker sprejema le telesno in duševno zdrave otroke v starosti od 6 do 14 let, ki so sposobni za šolanje. Vsa nadaljnja pojasnila daje ravnateljstvo gluhonemnice v Portorožu.

POPIS SLEPIH IN SLABOVIDNIH OTROK V SLOV. PRIMORJU

S prihodnjim šolskim letom se bo otvoril v Portorožu zavod za slepo mladino. Sprejeti bodo slepi in slabovidni otroci iz vsega Slovenskega Primorja v starosti od 6 do 14 let. Starši takih otrok naj takoj pošljejo prošnje na tov. Rupnika Vinka, ravnatelja gluhonemnice v Portorožu. Prošnji naj prilože rojstni list, potrdilo o premoženjskem stanju, zdravniško spričevalo in izjavo merodajnega ljudskega odbora.

REDEN POUK NA ŽENSKI OBRTNI ŠOLI V IDRIJI se prične dne 1. oktobra 1946. Istega dne bo tudi svečana otvoritev šolskega leta.

PEVOVODSKA ŠOLA. Vsi tovariši in tovarišice, ki so se prijavili za pevovodski tečaj in vsi tisti, ki se še niso javili, a nameravajo obiskovati tečaj, naj pridejo v nedeljo dne 22. t. m. ob 10. uri predpoldne k Sv. Ivanu v Trstu v prostore Glasbene matice, (prosv. društvo Škamperle), da se določi točen urnik.

Enotni sindikati

ENOTNI SINDIKAT GRADBENIKOV. Danes bo ob 10. uri sestanek članov v ulici Rossini 16.

GRADBENA ZADRUGA V TRSTU javlja, da bo danes 22. t. m ob 10 uri članski sestanek v ulici Rossini 16.

PRIČETEK UČNIH TEČAJEV. S 1. oktobrom se bodo pričeli sledeči učni tečaji: 1. O anorganski kemiji za vseučiliščnike (predaval bo tov. prof. Narciso Smidichen). 2. Tečaj ruskega jezika (prof. A. Selem). 3. Tečaj italijanskega jezika za Slovence (prof. G. Culot). Informacije in vpisi pri šolskem odseku Enotnih sindikatov v ul. Monfort št. 3, dnevno od 16.30 do 20. ure.

ENOTNI SINDIKAT ČUVAJEV. Vsi čuvaji, zaposleni pri podjetjih za nočno čuvanje, naj se zglase 23. t. m. ob 9. in 20. uri v ulici Imbriani 5, I., kjer bodo razpravljali in sklepali o mezdnih sporazumih in delovni pogodbi.

SINDIKAT KOVINARJEV. V ponedeljek bo ob 19. uri sestanek direktivnega sveta kovinarjev.

SINDIKAT LESNE STROKE. V ponedeljek dne 23. t. m. ob 19 uri naj se zglase člani direktivnega sveta v prostorih sindikata.

Obvestilo

Prijava vsled vojne porušenih ali poškodovanih stavb

Okrožni kmetijski urad vabi, naj se kmetovalci, katerih poslopja so postala vsled vojne za prebivanje neuporabna, zglasijo čimprej vsekako pa do 15. oktobra t. l. pri statistično gospodarskem kmetijskem uradu svoje občine, kjer bodo prijavili vso škodo

KINO NA OPČINAH
predvaja v soboto, nedeljo, in ponedeljek amerikanski velefilm
„LUNA NUOVA“
(Baltimorska krasotica)
pojeta svetovno znana JEANETTE MACDONALD in EDI NELSON. Zagonetna doživetja krepkih fantov in postavnih deklet na neznanem otoku. Boji s pirati itd.
V soboto in ponedeljek začne ob 20. uri, v nedeljo ob 17. uri.

Velika izbira krojaškega pribora po ugodnih cenah vedno pri
„FODERAMI“
A. PERTOT
TRST, ul. Ginnastica 22 Se priporoča

ASIZZ na KONKONELU priredi danes dne 22. t. m. ob 17 uri ples na prostem. Novo vino in jedača preskrbljena. Ob slabem vremenu bo prireditev v dvorani.
VABLJENI VSI! VABLJENI VSI!

Gostilničarji! Zaloga vina
IVANA BRICA
GORICA - ulica della Croce 4
Prodaja na debelo vseh vrst vina, vermuta in maršale.
CENE ZMERNE POSTREŽBA TOČNA

NOVO VINO domače in istrsko črno in belo SLADKO
dobite pri tvrdki M. LOVRINOVIČ-LAURINI
„Molo Venezia“ Riva Gulli l/d — TRST

AVTOTRANSPORT
MEDEN STANISLAV
prevaža blago na progi TRST - Cona B in na progi TRST - Italija
TRST, Rojan 1

TRGOVINA JESTVIN
PRELOG JOŽE
Lepa izbira blaga *Cene zmerne*
TRST, ul. dell' Istria 31

Pekarna - Slaščičarna
Anton Gasperi
Ul. Carducci 39 SE PREPOROČA

Danes 22. septembra ob 16 uri bo dramska skupina P. D. „Ivana Cankarja“ iz Sv. Jakoba v Trstu uprizorila v Gorjanskem igro „TRI SESTRE“. Nastopil bo tudi moški in mešani zbor.
Sledi PLES na prostem. Vabljeni vsi!

UIVOD
UVOZNI IZVOZNI ZAVOD
ZADRUGA Z O. Z.
TRST
Ul. Torre Bianca 8-III
PRODAJA NA DEBELO
premoga, vseh vrsti lesa, cementa, bauksita i. t. d.
KUPUJE
stroje, tehnične predmete, kemikalije in drugo

NAJBOLJŠI PRIGRIZEK IN DOBER TERAN DOBITE PRI
SIRKU
BUFFET
TRST
Ul. XXX Ottobre 17

MANUFAKTURNA TRGOVINA
NANDE ROLICH
GORICA, korzo Verdi 5

Preden se odločite za nakup
KRZNA
obiščite tvrdko G. ALBERTI
TRST - ulica delle Torri 2

Slovenci, obiščite TRGOVINO JESTVIN
MISLEJA JOSIPA
TRST, ul. Picardi 10 Tel. 90466
Vedno v zalogi velika izbira vsakovrstnih likerjev in raznovrstnih delikates

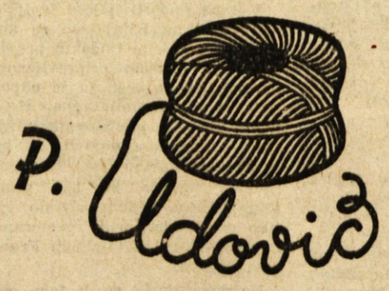
P. Udovič
TRST
UL. MILANO 29
TELEFON 3828
Ima stalno v zalogi po ugodnih cenah motvoz, nepremočljivo platno, krtače za živino in gospodinjstvo, morsko travo in drugo v to stroko spadajoče izdelke.

Velika izbira VERMUTA, MARSALE, pristnega domačega ŽGANJA, originalnega KONJAKA vam vedno nudi po ugodnih cenah
Dovgan Viktor
TRST, Campo S. Giacomo 3 — Tel. 90390

TRGOVINA JESTVIN
DUJMOVIČ ANTON
VIA SETTE FONTANE 62
TEL. 90-802 Se priporoča

PRAZNI VINSKI SODI
od sto litrov do sedemsto litrov so po ugodnih cenah naprodaj na Svetogorski cesti št. 42, GORICA. Ogledi med 9. in 11. uro.

Veletrgovina jestvin
Valovec Jakob, nasl.
Ul. Torre Bianca 19

MODERNA KROJAČNICA
I. DELFAR
izdeluje solidno damske in moške obleke
CENE ZMERNE CENE ZMERNE
TRST - Rojan, Trg Tra i Rivi 3-I nad. tel. 27337

Vse za kmetovalce
KMETJE
pri domači tvrdki
ED. FURLANI
dobite vse kar potrebujete
TRST - UL. MILANO 18
TEL. 51-69 TEL. 51-69

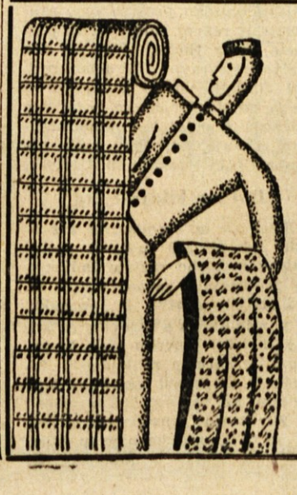
Manufakturna trgovina
Udovič Milena
(FRANC)
Velika izbira najboljše vrste blaga
T—R—S—T
TRG PONTEROSSO 5